

Managementul tehnologiilor de bibliotecă

Viorica LUPU,

director adjunct BRȘA

Cunoștințele tehnologice cu caracter aplicativ sunt utilizate de către bibliotecarii practicieni, tehnologi, însă o abordare teoretică concretă a tehnologiilor de bibliotecă este foarte puțin ilustrată în literatura de specialitate din țară. Aspectul tehnologic al activității bibliotecare s-a discutat în cadrul conferinței organizate de Biblioteca UTM „Asigurarea calității tehnologiilor – preocupare actuală a managementului bibliotecii”, tema fiind tratată mai mult sau mai puțin de către dna Zinaida Stratan, dr., conf. univ. Lidia Kulikovski, dna Natalia Zavtur.

Constituirea sistemelor automatizate în biblioteci presupune schimbări esențiale sub aspect tehnologic, bibliotecile fiind puse în situația de a modifica unele tehnologii tradiționale și a accepta altele noi. Procesele întotdeauna au ghidat acțiunile și au determinat rezultatele. Un mod de optimizare a muncii ales de BRȘA este tratarea activității generale a bibliotecii din punct de vedere a proceselor tehnologice concrete, care sunt caracterizate de o multitudine de interdependențe, fluxuri și evoluții.

Aplicarea principiului “abordare procesuală” ne-a condus la următoarele acțiuni:

- studierea, cercetarea și analiza proceselor tehnologice de bibliotecă;
- plasarea accentului de pe abordarea pe compartimente la abordarea pe procese;
- algoritimizarea proceselor tehnologice, elaborarea schemelor-bloc;
- stabilirea resurselor umane, tehnice și lingvistice necesare realizării unui proces;
- clarificarea și conștientizarea activă a rolului de „manager de proces” (sau „responsabil de proces”);

- asigurarea bibliotecarilor implicați în proces cu documentele normative și instructiv-metodologice;
- comunicarea activă în cadrul structurii proceselor.

Abordarea tehnologico-procesuală ne permite o exprimare sistemică a activităților de bibliotecă, o analiză de detaliu, o viziune integrală și, de aici, o îmbunătățire continuă a calității tehnologiilor, serviciilor și produselor bibliotecii, or, abordarea de pe poziții procesuale servește ca strategie metodologică de dezvoltare a bibliotecii.

Avantajele aplicării principiului abordării accentului pe procese sunt:

- ◆ transparența fiecărui proces tehnologic (distribuirea funcțiilor – cine cu ce se va ocupa și de ce proces va fi responsabil);
- ◆ stabilirea acordului reciproc între subdiviziuni, înțelegerea mai bună a proceselor;
- ◆ responsabilitatea concretă și, deci, sporită a managerilor de proces.

Persoanele ce au rol de responsabil de proces știu că ultima rezoluție asupra anumitor divergențe le aparține și că ei poartă responsabilitatea pentru asigurarea implementării, menținerii și îmbunătățirii procesului și a interacțiunii acestuia. Responsabilii de proces, la necesitate și în dependență de problemele create, convoacă ședințe fulger în scopul corectării necorespunderilor.

Fluxurile tehnologice sunt esențiale pentru înțelegerea de către bibliotecar a succesiunii proceselor, a rezultatului final, pentru îndeplinirea operativă și calitativă a lor. În acest scop, are loc algoritimizarea proceselor tehnologice, elaborarea schemelor-bloc logice, ceea ce ne permite

viziunea atît a proceselor în întregime, cît și locul fiecărui element al procesului în ciclul tehnologic general, analiza raționalității fiecărei operații din sistemul tehnologic. Procesele se analizează cu regularitate din punct de vedere al eficienței și raționalizării, precum și se testează posibilitatea de perfecționare și de prelucrare conceptuală a lor. La proiectarea proceselor, atenția se acordă procedurilor, activităților, fluxurilor, măsurilor de control, necesităților de instruire, resurselor tehnice și altor resurse pentru a obține rezultatele dorite.

În scopul dirijării cu succes a tehnologiilor bibliotecare, în cadrul BRȘA a fost creată comisia „Tehnologii de bibliotecă”. Atribuțiile de bază ale comisiei sunt următoarele:

- dirijarea și optimizarea proceselor tehnologice de bibliotecă;
- elaborarea politicii tehnologice unitare în vederea creării și implementării sistemului automatizat al bibliotecii;
- standardizarea și unificarea proceselor tehnologice;
- asigurarea stabilității funcționării proceselor tehnologice de bază;
- cercetarea, evaluarea și adoptarea fișelor tehnologice elaborate în cadrul subdiviziunilor bibliotecii;
- coordonarea relațiilor tehnologice între subdiviziunile de structură a bibliotecii;
- formarea culturii tehnologice a bibliotecarilor;
- asigurarea informațională a personalului implicat în realizarea proceselor tehnologice;
- realizarea controlului privind respectarea disciplinei tehnologice;
- diagnosticarea situației tehnologice în scopul previziunii procesului inovațional tehnologic și evaluarea calității tehnologiilor;
- asistență metodologică și consultativă pe problemele actuale și de perspectivă ale bibliotecii și implementării noilor tehnologii bibliotecare.

Comisia „Tehnologii de bibliotecă” este un organ lucrativ, cu funcții specifice, care activează în scopul asigurării calității tehnologiilor bibliotecare. Comisia, fiind creată la începutul anului curent, trece printr-o fază incipientă de activitate, avînd deja careva realizări care au influențat calitatea unor procese tehnologice din bibliotecă.

În scopul facilitării dirijării eficiente a tehnologiilor bibliotecare, BRȘA elaborează documente normative, instructiv-metodologice și de reglementare a activităților tehnologice. Un document tehnologic elaborat de BRȘA este „Harta-traseu a documentului”, care indică calea documentului de la intrare în bibliotecă și pînă la etapa în care devine disponibil pentru utilizator. La elaborarea acestui document s-a luat în considerație structura organizațional-funcțională a bibliotecii, amplasarea serviciilor și oficiilor, nivelul de automatizare a proceselor tehnologice etc. „Harta-traseu a documentului” reprezintă un sistem de dirijare a fluxului informațional și documentar în cadrul bibliotecii, a termenilor de prelucrare analitico-științifice a documentelor, a operativității cu care ajung a fi comunicate beneficiarului.

O direcție de bază în dirijarea calității servirii beneficiarilor o reprezintă controlul asupra ciclurilor tehnologice ce vizează servirea nemijlocită a beneficiarilor: „Traseul cererii de informare”, fișa tehnologică „Înregistrarea beneficiarilor”. Aceste 2 documente au ca scop asigurarea plenitudinii și operativității servirii utilizatorilor.

„Traseul cererii de informare” stipulează succesiunea proceselor de servire documentară a beneficiarului, stabilește timpul de așteptare pentru primirea sau restituirea unui document (operativitatea servirii). În baza acestui document are loc dirijarea fluxului de cerințe informaționale, evaluarea plenitudinii și operativității îndeplinirii cererilor, prevenirea rebuturilor. Documentul tehnologic „Înregistrarea beneficiarilor” prevede descrierea detaliată

a proceselor ce țin de înregistrarea utilizatorului la bibliotecă.

Bibliotecarii, ce efectuează aceste etape tehnologice, sunt permanent în căutarea modalităților, căilor de îmbunătățire a proceselor, de simplificare a fluxurilor, ciclurilor tehnologice, de a reduce timpul de prelucrare a documentelor pentru a fi puse cât mai operativ la dispoziția utilizatorilor.

Pentru funcționarea eficientă a bibliotecii se cere nu doar organizarea rațională a proceselor tehnologice, ci și asigurarea controlului asupra disciplinei tehnologice. Acest sistem de control al proceselor tehnologice se bazează pe 2 nivele: pe orizontală (în cadrul serviciului, oficiului) și pe verticală – în baza fluxului (ciclului tehnologic) și realizat de către managerul de proces, care nu este neapărat din subdiviziunea ce efectuează procesul.

Unul din documentele normative de bază, pe care le-a elaborat biblioteca noastră, este lucrarea „Normarea muncii în BRȘA”. Acest document a devenit un instrument eficient de dirijare a activităților tehnologice ale bibliotecii, care ne ajută la stabilirea timpului de muncă real necesar pentru realizarea obiectivelor propuse, la organizarea rațională a proceselor tehnologice, la stabilirea necesarului de forță de muncă, la planificarea și evaluarea muncii atât colective, cât și a fiecărei persoane în parte. La moment, ne concentrăm asupra asigurării normative a proceselor tehnologice automatizate ce țin de: prelucrarea analitico-științifică a documentelor în sistemul de informare AGRIS, elaborarea tezaurului agricol național, crearea lucrărilor bibliografice de tip nou – webliografii etc.

Pentru o dezvoltare mai eficientă și calitativă a colecțiilor bibliotecii a fost elaborată „Politica de dezvoltare a colecțiilor BRȘA” care prevede reglementarea procesului de achiziții a documentelor: principiile de constituire a colecțiilor, criteriile de selecție, sursele de completare, termenii de păstrare, excluderea documentelor din colecție. Acest document constituie un instrument practic și eficient în ghidarea

bibliotecarilor în procesul de achiziții. „Politica de dezvoltare a colecțiilor BRȘA” va fi revizuită și actualizată anual în dependență de schimbările și cerințele necesare.

Implementarea noilor tehnologii în activitatea bibliotecii pune în fața bibliotecarului noi cerințe, îi solicită adaptarea la metodele moderne de înmagazinare, prelucrare, catalogare și multiplicare a documentelor. Astfel, automatizarea proceselor cere modificări tehnologice privind prelucrarea fluxurilor de documente intrate în bibliotecă. Atenția deosebită acordată acestei tehnologii este determinată de impactul pe care îl are calitatea prelucrării documentelor asupra calității informației livrate, care, la rândul ei, determină eficiența funcționării sistemului automatizat al bibliotecii.

Pentru asigurarea metodologică a procesului de indexare, a fost elaborată fișa tehnologică „Indexarea coordonată a documentelor” care conține descrierea etapelor de indexare, iar ca anexă la această fișă sunt rezoluții metodologice elaborate în rezultatul organizării ședințelor comisiei „Catalogare și Indexare”, demonstrații practice, exemple de indexare a documentelor de profil agrar.

Un aspect al aplicării managementului tehnologiilor de bibliotecă prevede formarea culturii tehnologice a bibliotecarilor, alinierea competențelor profesionale a bibliotecarilor la performanțele cerute de strategiile actuale de dezvoltare a tehnologiilor de bibliotecă la nivel internațional. În scopul formării și dezvoltării la bibliotecari a cunoștințelor tehnologice, BRȘA a inclus în programul de instruire a personalului său următoarele subiecte:

- ◆ Biblioteca ca sistem tehnologic integrat;
- ◆ Documente de reglementare a proceselor tehnologice;
- ◆ Elaborarea fișelor tehnologice a proceselor bibliotecare;
- ◆ Normarea proceselor bibliotecare;
- ◆ Metodologia indexării documentelor de profil agrar.

Intensificarea dezvoltării tehnologice în bibliotecă contribuie la sporirea calității serviciilor și produselor bibliotecii, modernizarea formelor și metodelor tradiționale de lucru, optimizarea fluxurilor tehnologice de bază (dezvoltarea resurselor informaționale, prelucrarea analitico-științifică a documentelor, activitatea bibliografică, organizarea și comunicarea colecțiilor).

În concluzie, așa menționa că asupra formulării unor principii a calității tehnologiilor de bibliotecă este mult de lucru pentru fiecare bibliotecă în parte, dar și în comun în cadrul bibliotecilor de aceeași categorie; este necesară și integrarea și cooperarea tehnologică a bibliotecilor la nivel național.

Referințe bibliografice:

1. Kulikovski, Lidia. *Fundamentul normativ și de reglementare a proceselor tehnologice în bibliotecă: abordare teoretico-practică*. In: *Conferința Teh-*

nico-Științifică a Colaboratorilor, Doctoranzilor și studenților, 15-17 noiembrie 2007 / Univ. Tehnică a Moldovei. Ch., 2007. Vol. 1. P. 474-477.

2. Stratan, Zinaida. *Implicarea tuturor factorilor în asigurarea calității tehnologiilor de bibliotecă*. In: *Conferința Tehnico-Științifică a Colaboratorilor, Doctoranzilor și studenților, 15-17 noiembrie 2007 / Univ. Tehnică a Moldovei. Ch., 2007. Vol. 1. P. 470-473.*
3. Редькина, Н. С. *Библиотечный технологический консалтинг*. В: *Науч. и техн. б-ки*. 2006, № 5, с. 26-35.
4. Редькина, Н. С. *Технологический аудит в библиотеке*. В: *Науч. и техн. б-ки*. 2005, № 9, с. 37-46.
5. Редькина, Н. С. *Основные направления работы технологических служб библиотек*. В: *Науч. и техн. б-ки*. 2005, № 8, с. 30-40.

Dezvoltarea resurselor informaționale și documentare ale BRȘA

Ana CEHIRLAN,

șef departament Achiziții și Prelucrare

Calitatea servirii documentare și informaționale a beneficiarilor în mare măsură depinde de plenitudinea și calitatea colecțiilor bibliotecii, colecții ce trebuie să facă față necesităților de informare a utilizatorilor. Reformele din agricultură și învățământul agrar au subliniat importanța concordanței fondului documentar al bibliotecii și satisfacerii cerințelor de informare a beneficiarilor, fapt care cere din partea bibliotecarilor o regândire a politicii de dezvoltare a colecțiilor de bibliotecă.

Politica de dezvoltare a resurselor informaționale ale BRȘA se bazează pe principiul funcționării bibliotecii specializate în domeniul științelor agricole și cel al bibliotecii de învățământ superior. BRȘA, fiind parte integrată a procesului

de învățământ și de cercetare a UASM, își dezvoltă colecțiile în dependență de structura procesului educațional și nivelul de cercetare științifică la UASM. Nu ultimul rol în concretizarea politicii de dezvoltare a colecțiilor îl joacă schimbările intervenite în curriculum-urile universitare, programele de studiu, profilurile facultăților și specialităților.

Ca bibliotecă republicană și specializată, BRȘA se orientează la necesitățile informaționale ale savanților, cercetătorilor din domeniul agriculturii, fermierilor, agricultorilor, nivelul de cercetare științifică din țară, nevoile de informare ale economiei agrare naționale.

Pentru a realiza procesul de achiziții la un nivel cât mai înalt, a fost elaborată „Politica de dezvoltare a colecțiilor BRȘA”